

ఇండియా-సీషెల్స్ ఉమ్మడి సైనిక విన్యాసాలు: LAMITIYE-2026

భారతదేశం మరియు సీషెల్స్ మధ్య రక్షణ సహకారాన్ని పటిష్ఠం చేసే లక్ష్యంతో 'లామిటీ-2026' (LAMITIYE-2026) 11వ ఎడిషన్ నిర్వహించబడుతోంది.

ముఖ్య అంశాలు:

- **వేదిక:** సీషెల్స్ డిఫెన్స్ అకాడమీ (Seychelles Defence Academy).
- **సమయం:** మార్చి 10 నుండి 22, 2026 వరకు.
- **ఎడిషన్:** ఇది ఈ ఉమ్మడి విన్యాసాల యొక్క **11వ ఎడిషన్**.
- **ప్రత్యేకత:** ఈ విన్యాసాల చరిత్రలో మొట్టమొదటిసారిగా ఇది **ట్రై-సర్వీసెస్ (Tri-services)** ఎడిషన్ గా జరుగుతోంది. అంటే భారత ఆర్మీ, నేవీ మరియు ఎయిర్ ఫోర్స్ మూడు విభాగాలూ ఇందులో పాల్గొంటున్నాయి.
- **భాగస్వాములు:** భారత సాయుధ దళాలు మరియు సీషెల్స్ డిఫెన్స్ ఫోర్సెస్ (SDF).

లక్ష్యాలు మరియు ప్రాముఖ్యత:

- **ఆపరేషన్ రకం:** సెమీ-ఆర్బన్ (Semi-urban) పరిసరాలలో సబ్-కన్వెన్షనల్ ఆపరేషన్లపై శిక్షణ.
- **ఐక్యరాజ్యసమితి ఫ్రేమ్వర్క్:** ఐక్యరాజ్యసమితి శాంతి పరిరక్షణ మిషన్లు (UN Peacekeeping Missions) కింద పరస్పర సమన్వయం (Interoperability) మరియు నైపుణ్యాలను పెంపొందించడం.
- **ద్వైపాక్షిక సంబంధాలు:** హిందూ మహాసముద్ర ప్రాంతంలో భద్రతను పటిష్ఠం చేయడం మరియు ఇరు దేశాల మధ్య వ్యూహాత్మక భాగస్వామ్యాన్ని మెరుగుపరచడం.

పరీక్షా టిప్: 'లామిటీ' (Lamitiye) అంటే క్రియోల్ భాషలో '**స్నేహం**' అని అర్థం. ఈ విన్యాసాలు 2001 నుండి ద్వైవార్షిక (రెండు ఏళ్లకోసారి) ప్రాతిపదికన నిర్వహించబడుతున్నాయి.

కేంద్ర బడ్జెట్ 2026-27: సేవా రంగ ఎగుమతుల ప్రోత్సాహం

భారతదేశం 2047 నాటికి సేవా రంగంలో 10% ప్రపంచ వాటాను సాధించాలని లక్ష్యంగా పెట్టుకుంది. దీని కోసం 'వికసిత్ భారత్' కార్యక్రమంలో భాగంగా 'Education-to-Empowerment and Enterprise' అనే ఉన్నత స్థాయి కమిటీని ప్రతిపాదించారు.

1. కీలక గణాంకాలు (Statistical Highlights):

- **ఎగుమతుల విలువ:** ఏప్రిల్-జనవరి FY26 కాలంలో సేవా ఎగుమతులు **348.4 బిలియన్ డాలర్లు**గా నమోదయ్యాయి.
- **GDPలో వాటా:** FY26 మొదటి అర్థభాగంలో సేవా ఎగుమతులు GDPలో ****10%**కి చేరుకున్నాయి** (ప్రీ-పాండమిక్ సమయంలో ఇది 7.4%).
- **వృద్ధి రేటు:** సాఫ్ట్వేర్ సేవలు 40% వాటాతో అగ్రస్థానంలో ఉండగా, బిజినెస్ & కన్సల్టింగ్ సేవలు (25.9% వృద్ధి) వేగంగా వృద్ధి చెందుతున్నాయి.
- **ఉపాధి:** సేవా రంగం మొత్తం ఉపాధిలో దాదాపు **30%** వాటాను కలిగి ఉంది.

2. ఐటీ మరియు క్లౌడ్ సేవల సంస్కరణలు:

- **టాక్స్ హాలిడె:** భారతదేశంలోని మౌలిక సదుపాయాలను ఉపయోగించి ప్రపంచవ్యాప్త క్లౌడ్ సేవలను అందించే విదేశీ కంపెనీలకు **2047 వరకు పన్ను విరామం (Tax Holiday)** ప్రకటించారు.
- **సేఫ్ హార్బర్ (Safe Harbour) సంస్కరణలు:** ఐటీ సేవల కంపెనీల కోసం సేఫ్ హార్బర్ డ్రెస్కోల్డ్ను ₹300 కోట్ల నుండి **₹2,000 కోట్లకు** పెంచారు. వీటి మార్జిన్ను 15.5% గా నిర్ణయించారు.
- **అడ్వాన్స్ ప్రైసింగ్ అగ్రిమెంట్ (APA):** ఐటీ కంపెనీల వివాదాల పరిష్కారాన్ని వేగవంతం చేయడానికి 2 ఏళ్లలోపు ప్రక్రియను పూర్తి చేసేలా సంస్కరణలు తెచ్చారు.

3. కొత్త వృద్ధి చోదకాలు (New Growth Drivers):

- **Global Capability Centres (GCCs):** భారత్ ప్రస్తుతం 1,700 కంటే ఎక్కువ GCCలను కలిగి ఉంది. ఇది ప్రపంచంలోనే అతిపెద్ద హబ్.
- **AI & డిజిటల్:** స్టాన్ఫోర్డ్ AI ఇండెక్స్ ప్రకారం, AI నైపుణ్యాలలో భారత్ ప్రపంచంలో **రెండవ స్థానంలో** ఉంది.

- **డేటా సెంటర్ల సామర్థ్యం:** 2030 నాటికి భారత్ డేటా సెంటర్ సామర్థ్యం 8 GWకి చేరుతుందని అంచనా.

4. ఇతర రంగాల్లో కీలక ప్రతిపాదనలు:

- **కేర్ ఎకనమీ (Care Economy):** వృద్ధుల సంరక్షణ కోసం 1.5 లక్షల మంది 'మల్టీ-స్కీల్డ్ కేర్ గివర్స్'కు శిక్షణ ఇవ్వనున్నారు.
- **ఆయుష్ (AYUSH):** 3 కొత్త ఆయుర్వేద ఇన్స్టిట్యూట్ల (AIIA) ఏర్పాటు మరియు జామ్నగర్లోని WHO గ్లోబల్ ట్రెడిషనల్ మెడిసిన్ సెంటర్ ఆధునీకరణ.
- **టూరిజం:** - 5 ప్రాంతీయ మెడికల్ టూరిజం హబ్ల ఏర్పాటు.
 - 15 చారిత్రక ప్రదేశాలను (లోధల్, సార్నాథ్, హస్తినాపూర్ వంటివి) ప్రపంచ స్థాయి హబ్లుగా అభివృద్ధి చేయడం.
 - వారణాసి-సిలిగురి, ముంబై-పూణే వంటి నగరాల మధ్య **హై-స్పీడ్ రైలు** మార్గాల ప్రతిపాదన.

5. అంతర్జాతీయ ఒప్పందాలు (Global Trade Pacts):

భారతదేశం తన సేవా ఎగుమతులను పెంచడానికి పలు దేశాలతో ఒప్పందాలు చేసుకుంది:

- **UK CETA:** సామాజిక భద్రతా ఒప్పందం (Social Security Agreement) ద్వారా ఉద్యోగులపై డబుల్ ట్యాక్సేషన్ నివారణ.
- **Oman CEPA:** ఐటీ, వైద్య నిపుణుల కోసం వీసా కోటా మరియు సౌకర్యాలు.
- **Australia ECTA:** భారత టెక్ కంపెనీలకు ఆఫ్షోర్ ఆదాయంపై పన్ను మినహాయింపు.

పరీక్షా టిప్: గ్లోబల్ కేపబిలిటీ సెంటర్లు (GCCs) అంటే ఒక మల్టీనేషనల్ కంపెనీ తన ప్రధాన కార్యకలాపాలను (IT, R&D, Finance) నిర్వహించడానికి వేరే దేశంలో (భారత్ వంటివి) ఏర్పాటు చేసుకునే సొంత కేంద్రాలు.

ఆహార్ (AAHAR) 2026: అంతర్జాతీయ ఆహార మరియు ఆతిథ్య ప్రదర్శన

దక్షిణాసియాలోనే ఆహార మరియు ఆతిథ్య (Food & Hospitality) రంగంలో అత్యంత ప్రతిష్టాత్మకమైన B2B (Business-to-Business) ప్లాట్ఫారమ్గా 'ఆహార్' గుర్తింపు పొందింది.

ముఖ్య అంశాలు (Key Facts):

- **ఎడిషన్:** ఇది ఆహార్ యొక్క 40వ ఎడిషన్.
- **వేదిక:** భారత్ మండపం (Bharat Mandapam), న్యూ ఢిల్లీ.
- **సమయం:** మార్చి 10 నుండి 14, 2026 వరకు.
- **నిర్వాహకులు:** కేంద్ర ఆహార శుద్ధి పరిశ్రమల మంత్రిత్వ శాఖ (MoFPI) మరియు ఇండియా ట్రేడ్ ప్రమోషన్ ఆర్గనైజేషన్ (ITPO) సంయుక్తంగా నిర్వహించాయి.

ప్రదర్శన యొక్క ముఖ్యాంశాలు:

- **పాల్గొనేవారు:** హోటళ్లు, రెస్టారెంట్లు, క్యాటరింగ్ సంస్థలు, దిగుమతిదారులు, పంపిణీదారులు మరియు సరఫరాదారులు.
- **కేరళ పెవిలియన్:** ప్రాంతీయ ఉత్పత్తులను ప్రపంచ స్థాయికి తీసుకెళ్లడంలో కేరళ పెవిలియన్ ప్రత్యేక ఆకర్షణగా నిలిచింది (ఉదాహరణకు: RG ఫుడ్స్ వంటి సంస్థలు 31 దేశాలకు ఎగుమతులు చేస్తున్నాయి).
- **పర్యావరణ అనుకూల ఆవిష్కరణలు:** ప్లాస్టిక్ కోటింగ్కు ప్రత్యామ్నాయంగా 'ఆక్వా కోటింగ్' (Aqua Coating) తో తయారు చేసిన పర్యావరణ హితమైన పానీయాల కప్పులను (Packmold వంటి సంస్థలు) ప్రదర్శించారు.
- **ప్రముఖ బ్రాండ్లు:** నెస్కాఫే (Nescafé), హల్దిరామ్స్ (Haldiram's), మోర్డె (Morde), మరియు MTR వంటి దిగ్గజ సంస్థలు ఇందులో పాల్గొన్నాయి.

ప్రాముఖ్యత (Significance):

- **వ్యాపార వృద్ధి:** చిన్న మరియు మధ్య తరహా పరిశ్రమలు (MSMEs) తమ ఉత్పత్తులను అంతర్జాతీయ మార్కెట్కు పరిచయం చేయడానికి ఇది ఒక వేదిక.
- **వ్యవస్థాపకత (Entrepreneurship):** గతంలో సందర్శకులుగా వచ్చిన వారు నేడు ప్రదర్శనకారులుగా (Exhibitors) ఎదిగేలా ఈ పర్యావరణ వ్యవస్థ తోడ్పడుతోంది.
- **నైపుణ్యాభివృద్ధి:** కులినరీ (Culinary) మరియు హాస్పిటాలిటీ విద్యార్థులకు పరిశ్రమ నిపుణులతో ఇంటరాక్ట్ అవ్వడానికి, ఆధునిక ప్యాకేజింగ్ మరియు బ్రాండింగ్ పద్ధతులను నేర్చుకోవడానికి ఇది ఒక ప్రాక్టికల్ లెర్నింగ్ ప్లాట్ఫారమ్.

పరీక్షా బిట్స్ (Quick Points):

- **ITPO:** ఇండియా ట్రేడ్ ప్రమోషన్ ఆర్గనైజేషన్ - ఇది భారత ప్రభుత్వ వాణిజ్య మరియు పరిశ్రమల మంత్రిత్వ శాఖ పరిధిలోని నోడల్ ఏజెన్సీ.
- **MoFPI:** మినిస్ట్రీ ఆఫ్ ఫుడ్ ప్రాసెసింగ్ ఇండస్ట్రీస్.

పశ్చిమ ఆసియా సంక్షోభం - భారత ప్రభుత్వ చర్యలు

పశ్చిమ ఆసియాలో భౌగోళిక రాజకీయ ఉద్రిక్తతల నేపథ్యంలో ఇంధన భద్రత, సముద్ర వాణిజ్యం మరియు భారతీయ పౌరుల రక్షణపై కేంద్ర ప్రభుత్వం సమీక్ష నిర్వహించింది.

1. ఇంధన మరియు గ్యాస్ సరఫరా (Energy Security):

- **LPG సరఫరా:** దేశీయంగా LPG ఉత్పత్తిని 31% పెంచారు. హెటాటల్లు, రెస్టారెంట్లు వంటి వాణిజ్య వినియోగదారులు LPG పై ఒత్తిడి తగ్గించడానికి PNG (Piped Natural Gas) వాడాలని సూచించారు.
- **పానిక్ బుకింగ్ నియంత్రణ:** ప్రజలు కంగారుతో సిలిండర్లు బుక్ చేయకుండా నియంత్రించడానికి పట్టణ ప్రాంతాల్లో 25 రోజులు, గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో 45 రోజుల గ్యాప్ ఉండాలని నిబంధన విధించారు.
- **పెట్రోల్ & డీజిల్:** భారత్ వీటి ఉత్పత్తిలో స్వయం సమృద్ధి సాధించిందని, దిగుమతుల అవసరం లేదని స్పష్టం చేసింది.
- **డిజిటల్ బుకింగ్:** ప్రస్తుతం 84% బుకింగ్లు ఆన్లైన్ ద్వారా జరుగుతున్నాయి.

2. సముద్ర భద్రత మరియు షిప్పింగ్ (Maritime Safety):

- **స్ట్రైట్ ఆఫ్ హోమూజ్ (Strait of Hormuz):** ఇది పర్షియన్ గల్ఫ్ మరియు గల్ఫ్ ఆఫ్ ఒమన్ మధ్య ఉన్న కీలక జలసంధి. తాజాగా రెండు భారతీయ LPG నౌకలు (**శివాలిక్ మరియు నందా దేవి**) ఈ జలసంధిని దాటి ముంద్రా, కాండ్లా పోర్టులకు బయలుదేరాయి.
- **DG షిప్పింగ్ చర్యలు:** పర్షియన్ గల్ఫ్ ప్రాంతంలో ఉన్న 22 భారతీయ నౌకలు, 611 మంది నావికుల భద్రతను నిరంతరం పర్యవేక్షిస్తున్నారు.
- **క్విక్ రెస్పాన్స్ టీమ్ (QRT):** నావికులు మరియు వారి కుటుంబాల కోసం 24x7 కంట్రోల్ రూమ్ ఏర్పాటు చేశారు.

3. భారతీయ పౌరుల సంక్షేమం (Welfare of Indians):

- **పునరాగమనం:** ఫిబ్రవరి 28 నుండి ఇప్పటివరకు సుమారు 1.72 లక్షల మంది భారతీయులు పశ్చిమ ఆసియా నుండి స్వదేశానికి చేరుకున్నారు.
- **ప్రమాదాలు:** ఒమన్లోని సోహార్లో జరిగిన ప్రమాదంలో ఇద్దరు భారతీయులు మరణించారు. 'సేఫ్ సీ విష్ణు' (Safesea Vishnu) నౌక ప్రమాదం నుండి 15 మంది భారతీయ సిబ్బందిని సురక్షితంగా తరలించారు.
- **దౌత్యం:** సమస్యను చర్చల ద్వారా పరిష్కరించుకోవాలని భారత్ కోరుతోంది. BRICS దేశాలతో కూడా ఈ విషయంపై సంప్రదింపులు జరుపుతోంది.

4. వ్యవసాయం మరియు ఇతర అంశాలు:

- **ఎరువుల నిల్వలు:** రాబోయే ఖరీఫ్ 2026 సీజన్ కోసం యూరియా, DAP (డి-అమ్మోనియం ఫాస్ఫేట్), NPK ఎరువుల నిల్వలు సరిపడా ఉన్నాయి.
- **అక్రమ నిల్వలపై చర్యలు:** పెట్రోల్, LPG అక్రమ నిల్వలు మరియు బ్లాక్ మార్కెటింగ్ను అరికట్టడానికి తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్ సహా 17 రాష్ట్రాల్లో కంట్రోల్ రూమ్లు ఏర్పాటు చేశారు.

పరీక్షా బిట్స్ (Quick Facts):

- **Strait of Hormuz:** ప్రపంచ చమురు వాణిజ్యంలో అత్యంత కీలకమైన సముద్ర మార్గం.
- **CAQM ఆర్డర్:** ఢిల్లీ-NCR ప్రాంతంలో గ్యాస్ కొరతను అధిగమించడానికి బయోమాస్/RDF పెల్లెట్స్ వాడకానికి తాత్కాలిక అనుమతి ఇచ్చారు.
- **BRICS:** పశ్చిమ ఆసియా పరిస్థితిపై BRICS షెర్పా (Sherpa) ఛానల్ ద్వారా చర్చలు జరుగుతున్నాయి.

జమ్మూ కాశ్మీర్లో మత్స్య రంగం: కీలక అభివృద్ధి ప్రాజెక్టులు

శ్రీనగర్లో నిర్వహించిన జాతీయ కోల్డ్-వాటర్ ఫిషరీస్ కాన్ఫరెన్స్లో కేంద్ర మంత్రి శ్రీ రాజీవ్ రంజన్ సింగ్ పలు కీలక ప్రకటనలు చేశారు.

1. ఇంటిగ్రేటెడ్ ఆక్వా పార్క్ ప్రాజెక్ట్ (Integrated Aqua Park Project):

- **బడ్జెట్:** ₹100 కోట్లు.

- **వేదిక:** జమ్మూ కాశ్మీర్ లోని **అనంతనాగ్ (Anantnag)** జిల్లాలో దీనిని ఏర్పాటు చేయనున్నారు.
- **లక్ష్యం:** ఆక్వాకల్చర్ మౌలిక సదుపాయాలను బలోపేతం చేయడం, శీతల నీటి చేపల (Cold-water fisheries) ఉత్పత్తిని పెంచడం మరియు స్థానిక ఉపాధిని పెంపొందించడం.

2. నమూనా మార్గదర్శకాల విడుదల (Model Guidelines):

- **Model Guidelines for Reservoir Fisheries & Aquaculture Management:** రిజర్వాయర్లలో మత్స్య సంపద నిర్వహణ, శాస్త్రీయ విత్తన నిల్వ, కేజ్ మరియు పెన్-ఆధారిత సాగు కోసం సమగ్ర ఫ్రేమ్వర్క్ ను విడుదల చేశారు.
- **Cold-Water Fisheries Development:** హిమాలయ ప్రాంతాల్లోని శీతల నీటి వనరులను పర్యావరణానికి హాని కలగకుండా ఎలా వినియోగించుకోవాలో ఈ మార్గదర్శకాలు వివరిస్తాయి.

3. జమ్మూ కాశ్మీర్ మత్స్య రంగం - ముఖ్యాంశాలు:

- **ట్రౌట్ (Trout) ఉత్పత్తి:** భారతదేశపు మొత్తం ట్రౌట్ చేపల ఉత్పత్తిలో జమ్మూ కాశ్మీర్ వాటా దాదాపు 90%.
- **కీలక ప్రాంతాలు:** గందర్పల్ మరియు అనంతనాగ్ జిల్లాలు ట్రౌట్ ఉత్పత్తికి ప్రసిద్ధి.
- **సాంకేతికత:** ఆర్ఎఎస్ (RAS - Recirculating Aquaculture Systems), బయోఫ్లోక్ (Biofloc) యూనిట్లు మరియు ఫీడ్ మిల్లుల ఆధునికీకరణపై దృష్టి సారించారు.

4. పురస్కారాలు మరియు లబ్ధిదారులు:

కాన్ఫరెన్స్ లో భాగంగా వివిధ విభాగాల్లో అవార్డులు అందజేశారు:

- **ఉత్తమ మత్స్య సహకార సంఘాలు:** జెల్లామ్ ఫిషర్మెన్ కోఆపరేటివ్ (బారాముల్లా), అఫర్వాత్ ట్రౌట్ ఫిష్ ఫార్మర్స్ కోఆపరేటివ్.
- **కిసాన్ క్రెడిట్ కార్డ్ (KCC):** మత్స్యకారులకు పరపతి సౌకర్యం కల్పించడం ద్వారా శాస్త్రీయ సాగును ప్రోత్సహించడం.
- **రవాణా సౌకర్యాలు:** చేపల నిల్వ మరియు రవాణా కోసం 'రిఫ్రీజిరేటెడ్ వాహనాలు' మరియు 'ట్రీ-వీలర్ వాహనాలను' పంపిణీ చేశారు.

5. మౌలిక సదుపాయాలు మరియు పెట్టుబడులు:

- **క్లస్టర్ అభివృద్ధి:** లడఖ్, జమ్మూ కాశ్మీర్ మరియు ఉత్తరాఖండ్లతో కలిపి దేశవ్యాప్తంగా 34 క్లస్టర్లను నోటిఫై చేశారు.
- **పెట్టుబడి:** ఈ విభాగంలో ఇప్పటివరకు ₹230 కోట్ల పెట్టుబడులు విలువైన మార్పులను (Value-chain efficiency) తీసుకొచ్చాయి.
- **FIDE:** ఫిషరీస్ అండ్ ఆక్వాకల్చర్ ఇన్ఫ్రాస్ట్రక్చర్ డెవలప్ మెంట్ ఫండ్ (FIDE) ద్వారా నిధుల లభ్యత.

పరీక్షా బిట్స్ (Quick Facts):

- **మంత్రిత్వ శాఖ:** మత్స్య, పశుసంవర్ధక మరియు పాడిపరిశ్రమ మంత్రిత్వ శాఖ (MoFAH&D).
- **SKICC:** షేర్-ఎ-కాశ్మీర్ ఇంటర్నేషనల్ కాన్ఫరెన్స్ సెంటర్ (శ్రీనగర్).
- **ముఖ్య జాతి:** కోల్డ్-వాటర్ ఫిషరీస్లో అత్యంత డిమాండ్ ఉన్న జాతి **ట్రౌట్ (Trout)**.

